

Lira's reactie op de speerpuntenbrief auteursrecht 20©20

19 mei 2011 - Lira's reactie op de speerpuntenbrief van staatssecretaris Teeven

IN ZIJN **SPEERPUNTENBRIEF auteursrecht 20©20** maakte staatssecretaris Teeven medio april 2011 de uitgangspunten van het toekomstige auteursrechtbeleid van het huidige kabinet kenbaar.

¶ Lira zet zich namens de ruim 9.000 bij ons aangesloten auteurs en zo'n 2.000 freelance journalisten in om de positie van auteurs in Nederland structureel te verbeteren. Makers bevinden zich ten opzichte van uitgevers en producenten, exploitanten en opdrachtgevers vaak in een zwakke onderhandelingspositie. Het uitgangspunt bij het voorontwerp auteurscontractenrecht, dat de contractuele positie van makers versterkt dient te worden ten opzichte van de exploitanten, ondersteunen wij dan ook. Bij collectieve onderhandelingen verdedigt Lira de belangen van haar aangeslotenen, doorgaans naar tevredenheid van onze achterban zoals ook blijkt uit het rapport 'Wat er speelt' van SEO economisch onderzoek.

¶ Lira is zich ten volle bewust van de noodzaak tot transparantie en efficiency. Daarnaast handelen wij ook. Jaarlijks leggen wij tijdens een vergadering van aangeslotenen aan de hand van de jaarrekening verantwoording af over het gevoerde en te voeren beleid, ook ten aanzien van de inhoudingen en bestedingen aan sociale en culturele doelen, waarmee cruciale voorzieningen voor de beroepsgroep (zoals de Stichting Rechtshulp Auteurs, een pensioenregeling, de beroepsverenigingen en hulp bij contractonderhandelingen) worden ondersteund. Als lid van VOI©E zullen wij dit jaar het CBO-keurmerk aanvragen.

¶ Vanuit de één-loket gedachte biedt Lira samen met Pictoright, de CBO voor visuele makers, middels het **Meldpunt Digitalisering** hulp aan cultureel erfgoedinstellingen bij het digitaliseren en online ter beschikking stellen van hun collecties, onder meer om voor digitaliserende instellingen het probleem van de zogenoemde 'verweesde werken' op te lossen.

Samen met Vevam en Norma, de CBO's voor regisseurs en acteurs, biedt Lira middels het **Portal Audiovisuele Makers** een transparante en effectieve regeling voor audiovisuele rechten aan, waarmee omroepen en producenten de vrijheid krijgen om films en televisieseries te gebruiken, terwijl de makers verzekerd zijn van een passende vergoeding.

Ook binnen het kabelcollectief en ten aanzien van initiatieven als het onlangs gelanceerde ximon.nl, een non-profit initiatief om het Nederlandse film- en televisieaanbod online toegankelijk te maken, werkt Lira nauw samen met andere CBO's om de exploitanten te kunnen faciliteren middels collectieve licenties.

¶ Lira onderschrijft kortom het belang van het vergroten van het vertrouwen in het auteursrecht, transparantie en efficiency, de wenselijkheid om digitaliseringprojecten van cultureel erfgoedinstellingen te faciliteren en de noodzaak om de contractuele positie van makers ten opzichte van exploitanten te vergroten, zoals verwoord in de speerpuntenbrief auteursrecht 20©20.

¶ Ten aanzien van de door staatssecretaris Teeven voorgestelde afschaffing van het thuishopiestelsel echter, meent Lira dat dit voorstel de belangen van de makers ernstig zal schaden. Wanneer het bestaande stelsel van thuishopievergoedingen wordt afgeschaft omdat downloaden uit illegale bron verboden wordt, worden makers niet langer gecompenseerd voor de kopieën die worden gemaakt uit andere bron dan internet, zoals kopieën van televisie-uitzendingen en gekochte of geleende CDs. Daar komt bij dat makers door de bevestiging van het huidige stelsel vanaf 2008 waarbij het stelsel beperkt blijft tot CDs en DVDs en niet wordt uitgebreid met de thans gangbare dragers zoals Mp3-spelers, mobiele telefoons, harddiskrecorders, jaarlijks nu al miljoenen mislopen.

¶ In de Europese Auteursrechtlijn is bepaald dat, wanneer een lidstaat toestaat dat consumenten mogen kopiëren, daar een vergoeding voor auteursrechthebbenden tegenover moet staan. In heel Europa bestaan dergelijke vergoedingstelsels. De meeste landen hebben overigens daarnaast ook een downloadverbod ingevoerd.

¶ Lira vindt de uitzonderingspositie die Nederland thans inneemt hoogst onwenselijk. Een downloadverbod dat niet wordt gehandhaafd onder het strafrecht maar uitsluitend civielrechtelijk kan worden afgedwongen en niet tegen consumenten kan worden ingeroepen is in de ogen van Lira geen oplossing voor de online piraterij die op grote schaal plaatsvindt. In de praktijk zal dit betekenen dat rechthebbenden geen vergoedingen voor het gebruik van hun werk zullen ontvangen, omdat de drempel om een civielrechtelijke procedure te starten voor veel makers hoog zal zijn. Voor de meeste schrijvers en vertalers geldt dat de auteursrechtvergoedingen voor het hergebruik van hun werk van groot belang zijn voor hun inkomen als zelfstandig ondernemer. Anders dan voor muzikmakers, geldt voor veel schrijvers en vrijwel alle vertalers immers dat zij nauwelijks aanvullende inkomsten kunnen genereren met optredens voor publiek.

¶ Lira staat veeleer een model voor waarin de thuiskopieregeling juist wordt uitgebreid. In plaats van een consumentenonvriendelijk downloadverbod zien wij meer heil in een heffing op internetabbonnementen, Mp3-spelers, harddiskrecorders, harde schijven en andere dragers en opnameapparaten die veel worden gebruikt door consumenten voor het kopiëren van werken van Lira's achterban. Op die manier hebben consumenten toegang tot films, televisieseries en andere beschermde werken, terwijl de auteurs een passende vergoeding ontvangen. Het collectief beheersmodel voor de thuiskopie exceptie heeft zich de afgelopen decennia bewezen.

¶ **Lira is geen voorstander van de fair use exceptie** voor niet commercieel creatief hergebruik van werk. De Auteurswet voorziet nu al in belangrijke excepties voor bepaalde vormen van hergebruik. De ervaring leert dat een fair use uitzondering snel kan leiden tot grootschalig misbruik, zoals bijvoorbeeld in het geval van het Google Book project waarbij miljoenen titels zonder toestemming zijn gescand.